Herinneren & aandenken

Bij het afscheid beginnen de herinneringen. Momenten, beelden en zinnen die je wil vasthouden. Je kunt ze blijven koesteren dankzij een mooi aandenken. Een tastbare herinnering tovert een glimlach op je gezicht en helpt je doorgaan.

Nooit geweten

Je kent elkaar als geen ander, je bent tenslotte familie. Toch zijn er waarschijnlijk ontzettend interessante en grappige weetjes over je opa, oma, ouders, broer of zus die je nooit eerder hebt gehoord. Met de Vertel Eens Familie Quiz van Elma van Vliet ontdek je het op de leukste manier. Een luchtig vragenspel met hetzelfde uitgangspunt als de Vertel eens-boeken: elkaar nog beter leren kennen en samen herinneringen ophalen. Geschikt voor 3-8 spelers vanaf 8 jaar.

Zo was je

Wil je graag een mooi portret van je dierbare of een beeld voor in de tuin dat hem of haar symboliseert? Of wil je een kunstwerk laten maken met daarin een bekende uitspraak of stopwoord van je dierbare? Nicole Wegman maakt portretten en sculpturen van brons in opdracht. **nicolewegman.nl**

Een beeld voor altijd

De hand van je opa of het handje van je baby, kortom een hand die je je wil blijven herinneren. Dat kan door er kunstwerk op ware grootte van te laten maken. Er zijn heel veel composities mogelijk: verstrengelde handen van een echtpaar of zelfs van een heel gezin en van baasjes met hun honden (een poot in een hand). **bodycasting.nl**

Vergeet mij niet

Geef na de uitvaart iedereen een bloembol of zaadjes mee van de favoriete bloemen of planten van jullie dierbare om te planten in de tuin of in een pot. Studio May & June heeft een grote collectie zaden die zijn verpakt in zakjes met illustraties van Maartje van den Noort. **shop.studiomayandjune.com**

Een beetje troost

Treast is Fries voor troost. In de webshop van **treast.nl** vind je troostgeschenken, urnen, assieraden, boeken en nog veel meer. Bijna alle artikelen kunnen persoonlijk worden gemaakt met bijvoorbeeld de naam van je dierbare. En er zijn troostzakdoekjes die je voor de uitvaart kunt uitdelen. **treast.nl**

Mozaïek

Een op maat gemaakte gedenksteen van mozaïek maakt een grafmonument nog persoonlijker. Maar je kunt ook kiezen om een deel van de steen in mozaïek te laten uitvoeren. Zelfs een goed lijkende beeltenis van het gezicht van je dierbare kan met mozaïeksteentjes tot stand komen. **prachtigafscheid.nl**

Een plek thuis

Thuis een altaartje creëren biedt troost, steun en liefde. Het is een plek waarbij je letterlijk en figuurlijk stil kunt staan. Een middelpunt voor persoonlijke spullen, foto's, een kaars, een bloem… Marjoke de Heer maakt grote en kleine altaartjes van keramiek. **marjokedeheer.com**

QR-code op de steen

Met een QR-code op de grafsteen kun je een digitaal herinneringsprofiel van je dierbare openen. Voor jezelf en voor anderen is het fijn om verhalen uit zijn of haar leven te (her)lezen en foto's en video's te bekijken. Zo kun je herinneringen ophalen. Je kunt ook muziek delen en bezoekers kunnen hun naam toevoegen aan een virtueel gastenboek. **morialz.com**

Kleding wordt kunst

De Belgische Liesbet Braeckman maakt unieke kunstwerken van kledingstukken die van emotionele waarde zijn. Zoals een trouwjurk of kleren van kinderen of kleinkinderen. Maar ook werkt ze met kleding van een dierbare die er niet meer is. Liesbet luistert naar je verhaal, jullie selecteren samen de kledingstukken, jij bepaalt het formaat, en binnen vier weken is je kunstwerk klaar. **mollis.be**

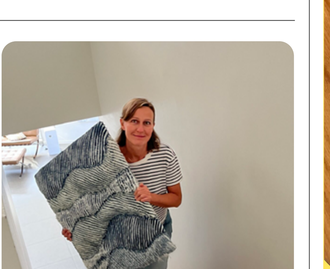

EEN HERINNERING VAN HOUT

Het idee ontstond toen Elly Pietersons schoonouders kort na elkaar overleden. Spullen waaraan mooie herinneringen kleefden, moesten weg. Elly hergebruikte de oude salontafel om drie borrelplanken te maken voor de drie kinderen en hun gezinnen. Inmiddels kan iedereen bij Elly terecht om samen met haar te bespreken wat een mooie herinnering zou kunnen zijn of worden, helemaal naar eigen smaak en idee. Het hout van oude meubels kan op allerlei manieren en vormen worden hergebruikt. Wat dacht je van een sieradenkistje voor een kleindochter uit de houten tafel van oma? **houtmetherinnering.nl**

Ik zou je het liefste in een doosje willen doen

In een herinneringsdoos bewaar je je mooiste herinneringen aan een dierbare: koester brieven, foto's, kleine cadeautjes, maar ook de condoleances die je ontving. Ook persoonlijke dingen, zoals een bril, sieraden of een geparfumeerde sjaal kunnen in de doos. **bybineke.nl**

Voor altijd dichtbij, even knuffelen

De knuffels van Knuffelmakers zijn zo bijzonder, omdat je je dierbare erin herkent. Het geeft troost en warmte wanneer jij dat nodig hebt. Een echte troostknuffel. **knuffelmakers.nl**

Weet je nog?

Op de dag van de uitvaart kun je een moment creëren om aan de gasten te vragen of ze hun mooiste, leukste, dierbaarste herinnering willen opschrijven op papier. Alle opgerolde briefjes gaan in een mooie pot of doos. Later kun je ze op je gemak nog eens doorlezen.

Memories
Light the corners of my mind
Misty watercolor memories
Of the way we were.

Uit: The Way We Were, gezongen door Barbra Streisand

Versteende as

Studio Zand maakt sieraden en objecten van versteende as. Elke as is uniek qua structuur, kleur en samenstelling. Met porseleingrondstoffen en de as maken zij uiterst zorgvuldig een hoogst persoonlijk object om te bewaren en te koesteren. **studiozand.nl**

Chatboek

Wil je de gesprekken op je WhatsApp, Facebook Messenger, Instagram of Telegram printen en er een boekje van laten maken? Op de website van Zapptales wordt uitgelegd hoe je aan de slag gaat met je chatboek, inclusief het plaatsen van foto's en video's. **zapptales.com/nl**

OP REIS

Was er een land of plek in de wereld waar je dierbare nog naartoe had gewild? Een mooi gebaar is om samen met een familielid of vriend(in) af te reizen naar die plek, om de reis te maken die hij of zij niet meer kon maken.

Bankje met een naam erop

Staatsbosbeheer biedt de mogelijkheid om een bankje te plaatsen als aandenken aan een dierbaar persoon. Ze luisteren naar je wensen en bekijken wat mogelijk is. Staatsbosbeheer houdt daarbij rekening met regels in een gebied en mogelijkheden vanuit het beheer. Als in een gebied al voldoende bankjes staan of het gebied is bedoeld als rustplek voor vogels of andere dieren, komt de boswachter met een alternatief. **staatsbosbeheer.nl**

LIEFS VAN OMA

Marleen verloor haar 100-jarige oma en heeft 'liefs oma.' in oma's handschrift op haar pols laten tatoeëren. 'Als ik had geweten hoeveel troost en houvast de tatoeage mij zou bieden, had ik het eerder gedaan. Ik heb geen dag spijt gehad. Het voorheen enge schrikbeeld dat een tattoo 'blijvend en voor altijd is' is nu juist een prettig idee.'

'Van alle dagen
die je plukt,
maak je een
groot boeket.
Dat noem
je dan
herinneringen.'

Overal lichtjes

Tijdens de landelijke lichtjesavond die DELA 's winters organiseert, kun je je dierbare gedenken door een kaarsje te branden bij de laatste rustplaats. Ook hebben alle DELA-locaties een algemene gedenkplek. Je kunt je aanmelden via **dela.nl/lichtjesavond**.
Dan ontvang je een e-mail met een uitnodiging zodra de datum van de lichtjesavond bekend is. De Lichtjesavond wordt gehouden bij 41 crematoria en begraafplaatsen in heel Nederland. **dela.nl**

Om te koesteren

Bewaar as of een aandenken in een handgemaakt Koester-kunstwerk in de vorm van een mini-urn of ministeen, of in een ashanger of gedenkdoos. Gemaakt van natuurlijke materialen. Door het kleine formaat van een Koestersteen neem je 'm makkelijk mee. Naar je werk of naar het strand, je legt hem onder je kussen of stopt hem in je broekzak. Elke Koestersteen wordt geleverd met een bijpassende doos en houten display. **koestersteen.nl**

Lievelingsliedjes

Spotify heeft een functie waarmee je samen met anderen een afspeellijst kunt samenstellen. Je laat iedereen nummers toevoegen Leuk detail: elke track die wordt toegevoegd, toont de gebruikersafbeelding van de persoon die dat deed. **spotify.com**

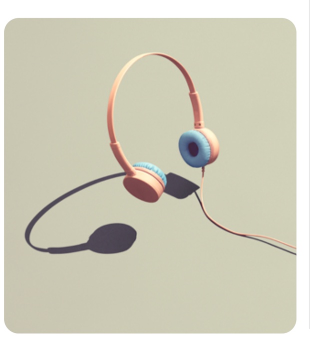

Je bent een ster

Je kunt een ster vernoemen naar iemand. Het Online Star Register geeft je de mogelijkheid een eigen eeuwig stralende ster aan de hemel te registeren. Personaliseer de ster door een constellatie, sternaam en sterdatum te kiezen. Met de stercoördinaten kun je via een speciale app de ster bekijken. **osr.org**

Foto's delen

Je kunt een herinneringsboek met foto's creëren bij **in-memoriam-moment.online**. De link daarvan kun je delen met wie je wil. Die link is beveiligd met een wachtwoord. Je kunt de foto's ook laten afdrukken of op een USB-stick laten opslaan.

Opa's film

Fijn, die oude foto's en filmpjes uit het leven van opa. Al die losse foto's en filmfragmenten kun je (laten) samenvoegen in één presentatie die je tijdens de afscheidsdienst laat zien, maar ook daarna in de ruimte waar de nazit is. En het blijft ook een mooie herinnering voor later. **herinneringsfilmpje.nl** **rouwmedia.nl**

Sportief

Had je dierbare een bepaalde ziekte? Doe dan mee met een sportwedstrijd om geld op te halen voor onderzoek naar die ziekte. Wat dacht je van een (halve) marathon? Natuurlijk kost dat veel voorbereiding en doorzettingsvermogen, maar je doet het voor hem of haar, en het geld gaat naar een goed doel.

Vingerafdruk

Elke vingerafdruk is uniek, niemand op de wereld heeft dezelfde. Wil je een vingerafdruk van degene die je lief was dicht bij je dragen? Vraag aan de uitvaartondernemer wat de mogelijkheden zijn om de vingerafdruk van je dierbare af te nemen. Je kunt de vingerafdruk altijd bij je dragen, bijvoorbeeld op een assieraad waarin je ook een klein beetje as kunt bewaren. Er zijn ook sierraden voor alleen een vingerafdruk óf alleen wat as. **dela.nl**

Kunstwerkje

Kunstenaar Geert Kunen boetseert urnen uit hoogwaardige klei. Tijdens het bakproces krijgt de urn een laagje brons. In dit kunstwerkje kun je de as van je dierbare thuis een prachtig plekje geven. 46 cm hoog. **dela.nl**

WE VERGETEN JE NIET

Zo belangrijk in tijden van verdriet: troost, herdenken, een steuntje, een opkikker. Kortom: een koester-booster. Voor groot en klein vind je die op **angeliqueverheij.nl**

Lofdicht

Rebekka van Hartskamp maakt films die ze samenstelt uit oude 8mm-filmpjes en losse foto's en videobanden van vroeger. Statische foto's komen tot leven (van 2D naar 3D) en er ontvouwt zich een wereld vol herinneringen. Het beeldmateriaal combineert ze met interviews met nabestaanden, geluidsfragmenten en muziek. Zo maakt ze een lofdicht als aandenken waarmee je je dierbare weer even bij je voelt. **lofdicht.com**

2 X DIERBARE FOTO'S

• Bonnita Postma maakt collageportretten van oude foto's die ze op rommelmarkten vindt. Ze knip, plakt en schuift als het ware een nieuw mens in elkaar. Deze fotokunst kan ze ook toepassen op oude foto's van jouw dierbare, maar ze kan ook een mix maken van de hele familie. Bekijk haar werk op **instagram.com/bonnita.postma/**

• Een Instragramaccount kun je laten voortleven als herinneringspagina. Foto's, video's en berichten blijven staan voor de mensen met wie ze zijn gedeeld. Er kunnen geen likes, tags, berichten of reacties worden achtergelaten en ook krijgt het profiel geen nieuwe volgers meer. **help.instragram.com**

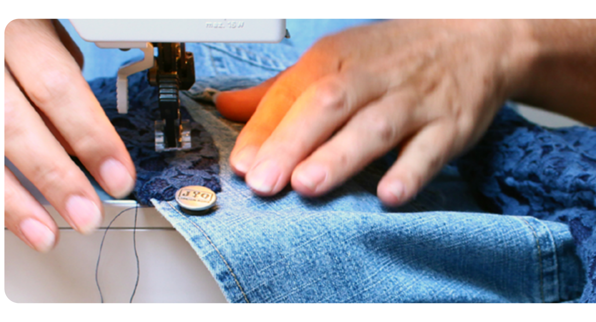

De jurken van je moeder

Marjon Duyvestijn geeft een nieuwe bestemming aan kleding van dierbaren. Ze maakt kleden, dekens, kussens, tassen of een nieuw kledingstuk van items die je anders in de textielcontainer belanden. Haar unieke creaties bieden troost. **recouture.nl**

BLOEMEN VOOR ALTIJD

Je kunt ervoor kiezen rouwbloemen op een bijzondere manier te bewaren. Floral Stories biedt een breed assortiment aan mogelijkheden om bloemen in epoxy-hars te vereeuwigen en er sieraden van te maken, maar ook in een waxinelichthouder of zelfs een salontafel. Bijzonder: aan de bloemen kan ook een beetje van de as worden toegevoegd. **floralstories.nl**

Uniek, net als jij

Glasrelieken zijn handgemaakte glazen kunstobjecten. Dankzij een speciale glasblaastechniek kan een beetje as van je dierbare erin worden verwerkt als je dat wilt. Omdat elk glasreliek handgemaakt is, weet je zeker dat je altijd een uniek herdenkingsproduct hebt. **dela.nl**

Ode aan het leven

Marriët Haverkamp maakt filmdocumenten als tastbare ode aan het leven. Haar documentaires gaan over de laatste fase van het afscheid, over de uitvaart, of zijn een terugblik op het leven. 'Het is mijn missie om de dood meer naar het leven te halen, een verlies meer draaglijk te maken en troost te brengen,' vertelt Marriët. **troostfilm.nl**

Oma, zullen we een spelletje spelen?

Door een memoryspel te (laten) maken met oude foto's kun je spelenderwijs herinneringen ophalen. Laat de kinderen het geheugenspel spelen met oudere familieleden die bij de plaatjes kunnen vertellen over vroeger en over het leven van de dierbare van wie jullie samen afscheid hebben moeten nemen. **foto.hema.nl**

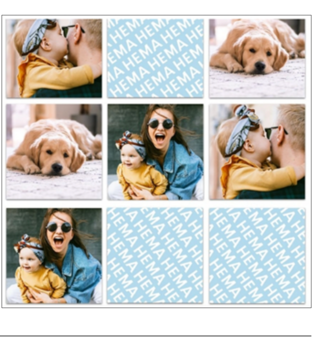

3 X KERAMIEKKUNST

• Vivienne Uzozie van Art Vive ontwikkelde 'Crescent' (halve maan), een kunstwerk van keramiek waar de persoonlijke crematiesteen van je dierbare in wordt verwerkt. **art-vive.com**

• Onder de naam Gewoon klei maakt Dianne Vos objecten van keramiek, waaronder urnen. **gewoonklei.nl**

• Fenikskeramiek maakt naast handgemaakte urnen ook wandborden met vaasjes of kaarsenhouder die je bij een altaartje kunt hangen. **fenikskeramiek.nl**

Iets blijvends

Marc en Michel de Hond, zonen van Maurice de Hond, verloren hun moeder Jasmin in 1980 toen zij dertig was. De broertjes waren toen één en drie. Zij heeft nog een bandje kunnen opnemen met een boodschap voor haar zoons. Jaren later herhaalde de geschiedenis zich. Marc was 42 toen hij wist dat hij zou sterven. Voor zijn kinderen (toen ook één en drie) liet hij video's, brieven en cadeautjes na. Marc en Michel richtten in die tijd ook de stichting Komma op, met als missie uitbehandelde ouders te helpen iets blijvends na te laten voor hun (jonge) kinderen. **stichtingkomma.nl**

Bedankje

Na afloop van het afscheid is het een aardig idee om de gasten iets kleins mee te geven. Als dank voor hun aanwezigheid en ter herinnering aan jullie dierbare. Denk bijvoorbeeld aan een kaars die je met een tekst of een geur kunt laten personaliseren. **makeyour.com**

Bewaarboek

Herinneringen koester je ook door op te schrijven hoe leuk en lief iemand was. Dat kan met een mooi bewaarboek waar je niet alleen in schrijft, maar ook tekeningen of foto's in kunt plakken.

Samen springen
Samen grappen
Het leven was
een feest
Samen slingers
Samen bubbels
Zonder jou was
het nooit zo leuk
geweest.

Uit de DELA gedichtenbundel, © Lief Leven

4 x herinneringsboek

Vaarwel, mijn boekje vol herinneringen – **Nathalie Slosse**

Nu jij hier niet meer bent, mijn herinneringsboek – **Corine de Jong**

Herinneringsboek, liefdevolle herinneringen aan… – **Lisa Kroon**

Blijf me bij, herinneringsboek na de dood – **Leoniek van der Marel**

Verhalen in beeld

Tijdens de nazit of op een familiedag is het fijn om samen herinneringen op te halen. Marjolein van der Veeken helpt families om mooie verhalen en bijzondere herinneringen vast te leggen op video. Trouwens ook een mooie herinnering voor de familie en vrienden. **mijnverhaalopfilm.nl**

Draagbare tranen

Prachtig idee: een eeuwige herinnering in tranen, verwerkt in een unieke ring. Merle Bergers ontwikkelde een techniek om parels te maken van tranen. Je vangt je tranen op in een klein flesje volgens de instructies die je van Merle krijgt. Dan stuur je het traanflesje naar haar terug en maakt zij er een soort pareltje van. De ring is in goud en zilver verkrijgbaar en wordt aangepast aan de maat van je vinger en de grootte en vorm van jouw eigen traansteen. **whatsinatear.co**

DELA voor elkaar

#bijzondereuitvaart

Ideeën voor inspiratie?
Mail ze naar **inspiratie@dela.nl**.